

THOURIOS

RIGAS' "DICHTERLIJKE" OPROEP TOT STRIJD

De Thourios - het "Krijgslied" - is een eigenaardig gedicht, of liever gezegd: een eigenaardig lied. Volgens de overlevering zou het niet alleen gezongen zijn, ook in dans zou deze oproep om in opstand te komen tegen de Turkse overheersing tot expressie zijn gebracht. Ook de melodie is overgeleverd, maar ik zal mij beperken tot de tekst en de inhoud daarvan.

Rigas leefde in een tijd van cruciale veranderingen; één gebeurtenis, de Franse revolutie, leverde voor alle onderdrukte volkeren of groeperingen, waar ook ter wereld, het fundament voor het geloof in de mogelijkheid dat de mens recht heeft op zelfbeschikking, het recht op vrijheid van meningsuiting, en gelijkberechtiging t.a.v. van de medemens. Op het titelblad van de door Christóphoros Perraivós op Korfoe in 1798 uitgebrachte (her)druk (de exemplaren van Rigas zelf zijn alle vernietigd) staan veelzeggend de woorden Ελευθερία (Vrijheid) en Ισότης (Gelijkheid). De broederschap moet blijkbaar uit het gedicht blijken, en dat doet zij ook: vers 60 zegt "wij zullen allen broers zijn, één land, één broederschap". En consequent maakt Rigas geen onderscheid tussen Bulgaren, Armenen, Grieken, Albanezen. Zelfs de Turken rekent hij tot de broederschap in de constatering dat de 'gewone' Turk niet minder het slachtoffer is van het wanbeheer van de Turkse autoriteiten, van de Turkse tyrannie, dan de niet-Moslams van het rijk (vers 122). Tevens speelt een niet minder beroemd document een rol: *Le Droit de l' homme en du citoyen*, opgesteld tijdens de Franse revolutie en door Rigas vertaald en voor de eigen situatie bewerkt.

Het gedicht zelf telt 126 verzen. Naar aanwijzing van Rigas is het gedicht gecomponeerd op de melodie van Μιά προσταγή μεγάλη, maar de gedachte van waaruit het gedicht is geschreven berust op het voorbeeld van de Marseillaise van Rouget de Lille, waarvan Rigas ook een navolging heeft geschreven in een ander beroemd lied van zijn hand : Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων, ὁ καιρὸς τῆς δόξης ἦλθεν, waarin duidelijk het *Allons, enfants de la patrie, le jour du gloire est arrivé* te herkennen is. Uit zijn andere publicaties wordt duidelijk dat Rigas een perfecte beheersing had van het Frans, alsmede van het Duits. Het valt op dat het metrum waarin het gedicht is geschreven, precies overeenkomt met een ander beroemd gedicht (c.q. lied) "*Es war einmal ein König, der hatt' ein'n großen Floh./ Den liebt' er gar nicht wenig, wie seinen eignen Sohn./ usw.*", het lied van Mephisto uit Goethes Faust. Of dat (als populair metrum) meegespeeld kan hebben is speculatie van mijn kant, maar wat zeker een rol gespeeld heeft is de bijeenkomst van de Franse patriotten en het uitspreken van de eed in de kaatsbaan (20 juni 1789). Na vers 30: "laat ons van

harte richten tot Gode ons vertoog", volgt in de tekst een regie-aanwijzing: ἐδῶ σηκώνονται οἱ Πατριῶται ὀρθοί, καί, ὑψώνοντες τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν, κάμνουσιν τὸν Ὀρκον, waarna de eed -de tyrannie af te zweren- volgt.

Het gedicht is nogal verbrokken. De boodschap: "de tyrannie, in het bijzonder die van de sultan, moet geslecht worden", wordt van vele kanten belicht. Het begin is ijzersterk : ὡς πότε, παλλικάρια, νὰ ζοῦμε στὰ στενά, / μονάχοι, σὰν λεοντάρια, στὲς ράχες, στὰ βουνά ["hoe lang nog, stoere kerels, te leven in het nauw, / in eenzaamheid, als leeuwen, op bergen, spits en rauw".]. De παλλικάρια -een onvertaalbaar woord: ik heb even gedacht aan "mannenbroe-ders", maar de associatie met de Noord-Ierse Oranjemannen was mij toch te gortig!- worden aangesproken als degenen, die de strijd zouden moeten oppakken. Zij zijn "leeuwen", maar leeuwen in hun eentje kunnen weinig uitrichten en levend als kleften in de bergen zullen ze hun familie en vrienden niet kunnen beschermen. En dan volgt de lapidaire zin "καλλίό 'ναι μίας ὥρας ἐλεύθερη ζωή, / παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακή. ["beter in vrijheid leven, al is 't slechts één uur lang, / dan veertig jaren slaaf zijn en zuchten in 't gevang"]. Hoe vreemd het ook moge klinken, het begin doet sterk denken aan het begin van de door Theodoros Prodromos in de 12de eeuw geschreven "Kat-muizen-oorlog", een pseudo-tragedie (met goede afloop, naar het model van de Alcestis van Euripides), waarin de koning der muizen begint met de vraag : *"Waarom toch blijven wij, een heldenvolk, zolang / hier zitten, steeds maar binnen in ons huis? Waarom toch scholen wij uit lafheid saam, vol angst / en schrik, en leiden wij voortdurend een bestaan / in 't hol en wagen zelfs geen kijkje door het gat,...."* enz. De associatie is minder vreemd dan het lijkt, want er is niet ten onrechte verondersteld dat Theodoros Prodromos met dit parodietje heeft willen wijzen op de (economische) wurggreep waarin de Venetianen in zijn tijd de Byzantijnen gevangen hielden. De vergelijking met de situatie van de Grieken onder de Turken ligt voor de hand en Rigas kan dit werkje gekend hebben, hetzij uit een reeds in de 15de eeuw verschenen editie, hetzij uit 18de-eeuwse heruitgaven en/of bewerkingen. In de oproep tot de Soulioten en Maniaten (vers 64-65) Σουλιῶτες καὶ Μανιάτες, λιοντάρια ξακουστά, / ὡς πότε στὲς σπηλιές σας κοιμᾶσθε σφαλιστά ["Soulióten, mannen van Mani, gij leeuwen, wijd vermaard, / hoe lang nog opgesloten, in hopen saâm vergaard?"] keert hetzelfde motief nogmaals terug.

Na zijn inleiding richt Rigas zich tot diegenen die schijnbaar profiteren van het Turkse gezag, diegenen die het gebracht hebben tot vizier, dragoman of vorst (*hospodar*), waarbij Rigas natuurlijk de Phanarioten (de Griekse elite in Istanbul) voor ogen had, die het tot bestuurders in Roemenië hadden gebracht en veelal in pracht en praal leefden in Iassion en in Boekarest en waar hij ook zelf in dienst was geweest als leraar, vertaler of tolk. Schijn bedriegt, want van de ene dag op de andere val je in ongenade en word je mét je familie van kant

gemaakt¹. Ter illustratie noemt Rigas een aantal namen. Het zou te ver voeren om de historische achtergrond van alle genoemde namen (Soútsos, Petrákis, Skanavís, Gíkas, Mavroyénis en Mouroúzis) hier allemaal te behandelen. Als voorbeeld vermeld ik alléén de levensgeschiedenis van Dimitrios Skanavís, lid van een Chiotische familie, die hoog in aanzien stond bij Sultan Hamid I, en tijdens de Russisch-Turkse oorlog van 1770 met succes de Chioten tegen repressailles wist te beschermen. Door lasterpraat viel hij in ongenade en werd in 1778 terechtgesteld. Na het noemen van zijn voorbeelden roept Rigas op tot de eed -uiteraard bij het Kruis, want hoe democratisch en anti-klerikaal hij ook denkt, hij acht het Christendom toch de godsdienst bij uitstek. Hier treedt ook één van de weinige interpretatie-moeilijkheden op: in de verzen 25-26 is sprake van de wetten: Οἱ Νόμοι (met hoofdletter!) νᾶν ὁ πρῶτος καὶ μόνος ὁδηγός, / καὶ τῆς Πατρίδος ἕνας νὰ γένη ἀρχηγός. Het eerste vers is duidelijk: "laten de wetten de eerste en enige gids zijn", maar welke kant gaat het tweede vers op? Is het een voortzetting van dezelfde gedachte of ziet Rigas toch een éénhoofdige leiding van de staat als ideaal, waarbij men aan een in die tijd 'coming man' als Napoleon kan denken, die in 1797 grote militaire successen in Italië behaalde. Per slot van rekening was ook de kampioen van de vrijheid op muziekgebied, Beethoven, aanvankelijk zeer gecharmeerd van de naar voren tredende 'sterke man' van Frankrijk. Die gedachte laat zich versterken met een verwijzing naar de koperdruk waarop Rigas Alexander de Grote en de Diadochen, diens opvolgers, heeft afgebeeld. Zo ben ik er ook van overtuigd dat het Byzantijnse Alexandergedicht geschreven is in de vroege Palaeologentijd om de Byzantijnen te inspireren na de overheersing door de 'Westerlingen' tijdens het 'Latijnse keizerrijk' (1204-1261). Een andere mogelijkheid zou zijn "Ενας met een hoofdletter te lezen, als een vóórverwijzing naar de in vers 31 aangeroepen Βασιλεὺς τοῦ Κόσμου ["de koning van de wereld" - het opperwezen]. In die geest wordt aan het eind van het gedicht de wens geuit dat het Kruis te land en ter zee moge stralen. Toch denk ik dat de eerste interpretatie, nogmaals een verwijzing naar de wet(ten), de juiste is, mede vanwege het feit dat deze regels als motto zijn toegevoegd aan de νέα πολιτικὴ διοίκησις, Rigas' ontwerp voor de mensenrechten en een (Griekse) grondwet.

Hoe dit verder zij, na de eed volgt een oproep aan alle onderdrukten en naar het buitenland uitgewekenen om zich aaneen te sluiten, naar de eigen geboortegrond terug te keren en de wapens op te nemen. Het is mooier te sneu-

¹ Wie in Nicosia een bezoek brengt aan het nu fraai herstelde huis van de Dragoman (naast de bisschop indertijd de hoogste autoriteit voor de eigen gemeenschap en bemiddelaar tussen die gemeenschap en de Turken), kan daar in afbeeldingen de carrière van een dragoman zien in zijn opgang en smadelijke terechtstelling, waarbij natuurlijk wel de opmerking past, dat deze carrière-makers zich vaak ongeremd verrijkten ten koste van hun clientèle tot het zo de spui-gaten uitliep, dat de Turkse autoriteiten ingrepen.

velen voor de eigen vrijheidsstrijd dan in den vreemde krijgsmacht te moeten verrichten ten behoeve van een buitenlandse mogendheid. Zo krijgen ook de mannen van Mani, van Souli (in die tijd nog vrij voordat zij door Ali Pasja tussen 1802 en 1804 grotendeels werden geëlimineerd), van Montenegro (Μαυροβούλι), van Macedonië, van de eilanden, van Klein-Azië tot de Lazen in het gebied van de Kaukasus aan toe, de oproep in opstand te komen. Maar niet alleen 'eigen' volk dient de wapenen te grijpen, Rigas roept ook ontevreden Pasja's op tegen het centrale gezag in Konstantinopel / Istanbul in verzet te komen. Met name noemt hij Pasvan(dz)óglou, waarmee bedoeld wordt op Osman (±1750-1807), Pasja van Vidin², een Pasjalik van grote importantie in het Europese deel. Het onafhankelijkheidsstreven van Osman was minstens zo gevaarlijk voor het centrale gezag in Istanbul als dat van Ali Pasja van Joannina, die overigens door Rigas niet genoemd is. Onder die Pasjalik vielen de steden/forten Silistra of Silistria, Braïla, Ismaïl (in het gedicht Smaïli genoemd), Kilí, Bendér(i) en Chotín(i), alle steden en forten in of in de nabijheid van Bessarabië, waarbij op te merken is dat in Ismaïl, in Iassí(on) -ook in Bessarabië en zetel van een Hospodar (een prins)- en in Odessa afdelingen waren van het genootschap van de Φιλική Εταιρία. Rigas was blijkbaar goed vertrouwd met dat gebied en heeft er belangrijke contacten gehad, o.a. met genoemde Osman Pasvan(dz)oglou.

De schijnwerper wordt dan op de Kleinaziatische gebieden en op het Midden-Oosten gericht; eerst wordt de Georgiër aangesproken en hij krijgt de wenk in het voetspoor te treden van του Μπρούσια. Deze verwijzing is niet erg duidelijk. Vermoedelijk gaat het om de Pasja van Bursa, die blijkbaar ook in de clinch lag met het centrale gezag van de *Haute Porte*. Maar het is ook denkbaar dat de verwijzing slaat op koning Prusias I, de stichter van de stad Prusa, later Broussa of Bursa. Koningen met de naam Prusias regeerden in de Oudheid in Bithynië, een van oorsprong Thracisch gebied, en bekend is dat Hannibal asiel kreeg bij Prusias I van Bithynië en deze adviseerde in diens strijd tegen Eumenes II Soter, vorst van Pergamon, tot een uitleveringsbevel van de Romeinen hem, Hannibal, de hand aan zichzelf deed slaan. Mocht inderdaad Prusias bedoeld zijn dan zou de vertaling moeten luiden, "...Georgiër,...., ge kunt op Prusias lijken, worden zijn evenknie". Daarna worden Aleppo en Egypte eveneens tot opstand aangezet. Het gedicht eindigt met nogmaals een beroep op gezamenlijk optreden ter verwerving van de vrijheid.

² Zie R. Clogg, *A short History of Modern Greece*, Cambridge 1979, p. 32.

Nog een enkel woord over de vertaling. Ik heb getracht zoveel mogelijk metrum³ en rijm te handhaven. Dat vereist zo nu en dan woordverplaatsing, aanpassing aan de eisen een rijmwoord te vinden (in een enkel geval heb ik mij een schijn-rijm gepermitteerd), kleine nuanceverschillen of associatieverschuivingen.

Willem J. AERTS

³ Het metrum volgt het volgende schema: x / x / x / / | x / x / x / , d.w.z. 7 + 6 lettergrepen. Zonodig zijn in de Nederlandse vertaling op de niet geaccentueerde lettergrepen twee (ongeaccentueerde) lettergrepen ingezet.

Θούριος

"Ὡς πότε, παλληκάρια, νὰ ζοῦμεν στὰ στενά,
μονάχοι, σὰν λιοντάρια, στὲς ράχες, στὰ βουνά;
σπηλιὲς νὰ κατοικοῦμεν, νὰ βλέπωμεν κλαδιά,
νὰ φεύγωμ' ἀπ' τὸν κόσμον γιὰ τὴν πικρὴ σκλαβιά;
νὰ χάνωμεν ἀδέλφια, Πατρίδα καὶ γονεῖς,
τοὺς φίλους, τὰ παιδιά μας, κι' ὅλους τοὺς συγγενεῖς;

Καλλιό 'ναι μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ,
παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακῆ !

Τί σ' ὠφελεῖ ἂν ζήσης καὶ εἶσαι στὴ σκλαβιά;
Στοχάσου πὼς σὲ ψένουν καθ' ὥραν στὴ φωτιά. 10
Βεζύρης, δραγουμάνος, αἰθένης κι' ἂν σταθῆς,
ὁ Τύραννος ἀδίκως σὲ κάμει νὰ χαθῆς·
δουλεύεις ὄλ' ἡμέρα εἰς ὅ,τι κι' ἂν σοὶ πῆ,
κι' αὐτὸς πασχίζει πάλιν τὸ αἷμα σου νὰ πιῆ.
'Ο Σοῦτσος κι' ὁ Μουρούζης, Πετράκης, Σκαναβῆς,
Γκίκας καὶ Μαυρογένης καθρέπτης εἶν' νὰ ἴδῃς.
'Ανδρεῖοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοὶ
σκοτώθηκαν κι' ἀγάδες, μὲ ἄδικον σπαθί·
κι' ἄμετρητ' ἄλλοι τόσοι, καὶ Τούρκοι καὶ Ρωμιοί,
ζῶν καὶ πλοῦτον χάνουν, χωρὶς καμμιά 'φορμή. 20

'Ελάτε μ' ἕναν ζῆλον, σὲ τοῦτον τὸν καιρόν,
νὰ κάμωμεν τὸν ὄρκον ἐπάνω στὸν Σταυρόν.
συμβούλους προκομμένους, μὲ πατριωτισμόν,
νὰ βάλωμεν, εἰς ὅλα νὰ δίδουν ὄρισμόν·
οἱ Νόμοι νὰν' ὁ πρῶτος καὶ μόνος ὁδηγός,
καὶ τῆς Πατρίδος ἕνας γὰ γένη ἀρχηγός·
γιατὶ κ' ἡ ἀναρχία ὁμοιάζει τὴν σκλαβιά·
νὰ ζοῦμε σὰ θηρία, εἶν' πλιὸ σκληρὴ φωτιά·
Καὶ τότε, μὲ τὰ χέρια ψηλὰ στὸν οὐρανόν,
ἄς ποῦμ' ἀπ' τὴν καρδιά μας ἐτοῦτα στὸν Θεόν. 30

'Εδῶ συκώνονται οἱ Πατριῶται ὀρθοὶ καὶ ὑψιμένοι τὰς χεῖρας
πρὸς τὸν οὐρανόν, κάμνουν τὸν Ὀρκον.

"Ὀρκος κατὰ τῆς τυραννίας καὶ ἀναρχίας

" ὦ Βασιλεῦ τοῦ Κόσμου, ὀρκίζομαι σὲ Σέ,
στὴν γνώμην τῶν Τυράννων νὰ μὴν ἐλθῶ ποτέ !
Μήτε νὰ τοὺς δουλεύσω, μήτε νὰ πλανηθῶ
εἰς τὰ ταξίματά τους, γιὰ νὰ παραδοθῶ.
'Ἐν ὄσῳ ζῶ στὸν κόσμον, ὁ μόνος μου σκοπός
γιὰ νὰ τοὺς ἀφανίσω θὲ νὰ 'ναι σταθερός.
Πιστὸς εἰς σὴν πατρίδα, συντρίβω τὸν ζυγόν,

Thourios - Krijgslied

- Hoe lang nog, stoere kerels, te leven in het nauw,
 in eenzaamheid, als leeuwen, op bergen, spits en rauw;
 te huizen in spelonken, met blik op bomerrij,
 de wereld te ontvluchten, de bitt're slavernij?
 Hoe lang nog zonder broeders, ouders en Vaderland, 5
 nog missen onze vrienden, of kind'ren, of verwant?
- Beter in vrijheid leven, al is 't slechts één uur lang,
 dan veertig jaren slaaf zijn en zuchten in 't gevang!
- Wat baat het je te leven geknecht in slavernij,
 besef hoe ze je bakken als brood in een bakkerij! 10
 Al bracht je 't tot vizier, jij, tot vorst of dragoman,
 dan word je nóg naar will'keur gedood door de Tyran.
 Je draaft, slaaft alle dagen te doen wat hij je zegt,
 maar hij heeft zich op 't zwelgen in jouw bloed toegelegd!
 Kom je aan Sou'tzos spieg'len, Petrákis, Skanavis, 15
 Gikas, of Mavroyénis, Mouróuz' , wie 't ook maar is,
 kap'teins, dapp're papádes én mensen uit het volk,
 zelfs agha's die ten onrecht' vermoord zijn met de dolk,
 en ook nog menig ander, 't zij Turk hetzij ook Griek,
 moest have en leven laten zonder reden of motief! 20
- Komt hier met één gedachte op dit bijzonder uur
 om bij het Kruis te zweren een dure eed, vol vuur!
 Om raadslui aan te stellen, in alles onderlegd,
 geheide patriotten, wier woord geldt als gerecht.
 Laten voortaan de wetten zijn eerst' en een'ge gids, 25
 zo dat de wet uitsluitend richtsnoer der natie is;
 want weet: het anarchisme betekent slavernij
 en leven als de dieren: géén hell'vuur haalt daarbij!
 En dus: de hand ten hemel geheven naar omhoog,
 laat ons van harte richten tot Gode ons vertoog: 30
- [*de patriotten komen overeind, steken hun hand in de lucht
 en spreken de eed uit*]
Eed tegen de tyrannie en de anarchie
- "O, Koning van de wereld, ik zweer bij U mijn eed
 dat 'k nooit het pad zal treden dat een Tyran betreedt!
 Dat 'k nooit zijn knecht zal wezen, mij niet bedriegen laat
 om mij over te geven aan zijn wurgend dictaat.
 Zolang ik leef op aarde, zij dit alleen mijn doel: 35
 de tyrannie te slechten, zoals 'k onwrikbaar voel!
 Den vaderland getrouwe verbrijzel ik het juk

ἀχώριστος γιὰ νὰ ἴμαι ὑπὸ τὸν στρατηγόν.
 Κι ἂν παραβῶ τὸν ὄρκον, ν' ἀστράψῃ ὁ Οὐρανός,
 καὶ νὰ μὲ κατακάψῃ, νὰ γένω σὰν καπνός ! " 40

Σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύσει καὶ Νότον καὶ Βοριά
 γιὰ τὴν Πατρίδα ὅλοι νὰ ἴχωμεν μιὰ καρδιά·
 στὴν πίστιν τοῦ καθένος ἐλεύθερος νὰ ζῆ,
 στὴν δόξαν τοῦ πολέμου νὰ τρέξωμεν μαζί.
 Βουλγάροι, κι ἂρβανῖτες, Ἀρμένιοι καὶ Ῥωμιοί,
 ἀράπηδες καὶ ἄσπροι, μὲ μιὰ κοινὴ ὁρμή,
 γιὰ τὴν ἐλευθερίαν νὰ ζώσωμεν σπαθί,
 πὼς εἴμασθ' ἀντρειωμένοι, παντοῦ νὰ ξακουσθῆ·
 "Ὅσ' ἀπ' τὴν Τυραννίαν πῆγαν στὴν ξειντειά,
 στὸν τόπον τοῦ καθένος ἄς ἔλθῃ τώρα πιά· 50
 καὶ ὅσοι τοῦ πολέμου τὴν τέχνην ἀγροικοῦν,
 ἐδῶ ἄς τρέξουν ὅλοι, Τυράννους νὰ νικοῦν·
 ἢ Ρούμελη τοὺς κράζει μ' ἀγκάλες ἀνοιχτές,
 τοὺς δίδει βιὸ καὶ τόπον, ἀξίες καὶ τιμές.
 "Ὡς πὸτ' ὀφικκιάλος σὲ ξένους βασιλεῖς;
 "Ἐλα νὰ γίνῃς στύλος δικῆς σου τῆς φυλῆς.
 Κάλλιο γιὰ τὴν Πατρίδα κανέναν νὰ χαθῆ,
 ἢ νὰ κρεμάσῃ φοῦντα γιὰ ξένον στὸ σπαθί.
 Καὶ ὅσοι προσκυνήσουν, δὲν εἶναι πλιὸ ἐχθροί·
 ἀδέλφια μας θὰ γένουν, ἄς εἶναι κ' ἔθνικοί. 60
 Μὰ ὅσοι θὰ τολμήσουν ἀντίκρυ νὰ σταθοῦν,
 ἐκεῖνοι, καὶ δικοὶ μας ἂν εἶναι, ἄς χαθοῦν.

Σουλιῶτες καὶ Μαιωῶτες, λιοντάρια ξακουστά,
 ὡς πότε στὲς σπηλιές σας κοιμᾶσθε σφαλιστά;
 Μαυροβουνοιὺ καπλάνια, Ὀλύμπου σταυραετοί,
 Κι ἂργάφων τὰ ξεφτέρια, γενῆτε μιὰ ψυχή.
 Ἄνδραιοι Μακεδόνες, ὁρμήσατε γιὰ μιὰ,
 καὶ αἷμα τῶν Τυράννων ρουφήστε σὰ θεριά.
 Τοῦ Σάβα καὶ Δουνάβου ἀδέλφια χριστιανοί,
 μὲ τ' ἄρματα στὸ χέρι καθένος ἄς φανῆ· 70
 τὸ αἷμα σας ἄς βράσῃ μὲ δίκαιον θυμόν·
 μικροὶ μεγάλ' ὁμῶστε Τυράννου τὸν χαμόν.
 Λεβέντες ἀντρειωμένοι Μαυροθαλασσινοί,
 ὁ βάρβαρος ὡς πότε θε νὰ σᾶς τυραννῆ;
 Μὴ καρτερῆτε πλέον, ἀνίκητοι Λαζοί,
 χωθῆτε στὸ μπογάζι μ' ἐμᾶς καὶ σεῖς μαζί.
 Δελφίνια τῆς θαλάσσης, ἀζδέρια τῶν νησιῶν,
 σὰν ἀστραπὴ χυθῆτε, κτυπάτε τὸν ἐχθρόν.
 Τῆς Κρήτης καὶ τῆς Νύδρας θαλασσινὰ πουλιά,
 καιρὸς εἶν' τῆς Πατρίδος ν' ἀκοῦστε τὰ λαλιά. 80
 Κι ὅσ' εἶστε στὴν ἀρμάδα, σὰν ἄξια παιδιά,
 οἱ Νόμοι σᾶς προστάζουν νὰ βάλετε φωτιά.

om nimmer los te laten mijn leidsman naar 't geluk.
Mocht ik mijn eed verbreken, mag 't hemelvuur mij slaan
en mij totaal verkolen, in rook mij op doen gaan!" 40

In Oost en in het Westen, het Zuiden en de Noord,
laat' onze harten kloppen als één voor 't Vaad'renoord!
Laat ieder in vrijheid leven, belijden zijn geloof,
maar laat ons krijgsroem oogsten, tesaam, voor tweespalt doof!
Bulgaren, Albanezen, wie Griek is of Armeen, 45
wie zwarte is of blanke, laten wij allen één
de Vrijheid ons bekampen met in de vuist het zwaard:
dat overal ter wereld men onze moed ervaart!
Laat allen in den vreemde, de tyrannie ontvlucht,
naar eigen land weerkeren, zijn dorp of zijn gehucht, 50
en laten wie de krijgskunst beheersen en machtig zijn
eendrachtig de tyrannen neersaab'len, kort en klein!
'T is Roémeli dat oproept, met open armen ontvangt,
woonstee en leven aanbiedt, wie roem en eer verlangt.
Hoe lang nog overheidsdienaar voor vreemde vorsten zijn? 55
Kom hier toch steunpilaar zijn voor eigen volkswelzijn!
Hoeveel te beter is het voor 't vaderland vergaan
dan zich het zwaard omgorden om in vreemde dienst te staan.
En wie zich onderwerpen, hen treft geen vijandschap:
wij zullen allen broers zijn, één land, één broederschap; 60
maar hij die blijft volharden in 't plegen van verzet
hij mag dan landgenoot zijn, wordt op 't schavot gezet!

Soulióten, mannen van Mani, gij leeuwen, wijd vermaard,
hoe lang nog opgesloten, in holen saâm vergaard? 65
Valken van Mavrovouíni, Olympus-adelaars,
van Ágrapha gij sperwers, vormt één ziel altegaars.
En dapp're Macedonen, verheft u als één man,
slurpt op, als wilde dieren, het bloed van de Tyran.
Van Sava en de Donau, gij, christ'nen-broedervolk,
laat elk van u aantreden met in de vuist de dolk; 70
laat in uw aad'ren koken uw verontwaardigd bloed,
en zweert, jongen en ouden, dood aan 't tyrannenbroed!
Gij dapp're ruige kerels rondom de Zwarte Zee,
laat u zich ringeloren, hoelang nog doet u mee?
Gij, onverslaanbare Lazen, waarom zo gezagsgetrouw? 75
Stroomt samen naar de Zeestraat met de onzen, en wel gauw!
Dolfijnen aan de zeekust, griffioenen op het land,
schiet snel toe, als de bliksem, maak de vijand van kant!
Zeevogels ver uit Kreta, uit Hydra helemaal,
't wordt tijd dat jullie spreken de vaderlandse taal! 80
En jullie, vlootsoldaten, dapper élite-corps,
de vloot in brand te steken, dát schrijft de wet nu voor!

Μ' ἐμᾶς κ' ἐσεῖς, Μαλτέζοι, γενῆτ' ἕνα κορμί·
κατὰ τῆς Τυραννίας ριχθῆτε μὲ ὀρμή.
Σᾶς κράζει ἡ Ἑλλάδα, σᾶς θέλει, σᾶς πονεῖ,
ζητᾷ τὴν συνδρομὴν σας μὲ μητρικὴν φωνή.

Τί στέκεις, Πασβαντζόγλου, τόσον ἐκστατικός;
Τινάξου στὸ Μπαλκάνι, φύλιασε σὰν αἰτός·
τοὺς μπούφους καὶ κοράκους καθόλου μὴ ψηφᾶς,
μὲ τὸν ραγιὰ ἐνώσου, ἂν θέλῃς νὰ νικᾶς. 90
Σιλίστρα καὶ Μπραΐλα, Σμαήλι καὶ Κιλί,
Μπενδέρι καὶ Χοτίλι ἐσένα προσκαλεῖ·
στρατεύματά σου στείλε κ' ἐκεῖνα προσκυνοῦν,
γιατὶ στὴν Τυραννίαν νὰ ζήσουν δὲν μποροῦν.
Γκιουρτζή, πλιὰ μὴ κοιμᾶσαι, σηκώσου μὲ ὀρμὴν·
τὸν Μπρούσια νὰ μοιάσης ἔχεις τὴν ἀφορμὴν.
Καὶ σύ, ποῦ στὸ Χαλέπι ἐλεύθερα φρονεῖς,
πασιά, καιρὸν μὴ χάνῃς, στὸν κάμπου νὰ φανῆς·
μὲ τὰ στρατεύματά σου εὐθύς νὰ σηκωθῆς,
στῆς Πόλης τὰ φερμάνια ποτὲ νὰ μὴ δοθῆς. 100
Τοῦ Μισιριοῦ ἀσλάνια, γιὰ πρώτη σας δουλειά,
δικόν σας ἕναν μπέη κάμετε βασιλιά·
χαράτzi τῆς Αἰγύπτου στὴν Πόλ' ἄς μὴ φανῆ,
γιὰ νὰ ψοφήσ' ὁ λύκος, ὁποῦ σᾶς τυρανεῖ.

Μὲ μιὰ καρδίαν ὅλοι, μιὰ γνώμην, μιὰ ψυχῆ,
κτυπάτε τοῦ Τυράννου τὴν ρίζαν, νὰ χαθῆ !
Ν' ἀνάψωμεν μιὰ φλόγα σὲ ὅλην τὴν Τουρκιά,
νὰ τρέξ' ἀπὸ τὴν Μπόσνα καὶ ὡς τὴν Ἀραπιά !
Ψηλὰ στὰ μπαῖράκια σηκώστε τὸν Σταυρόν,
καὶ σὰν ἀστροπελέκια κτυπάτε τὸν ἔχθρόν. 110
Ποτὲ μὴ στοχασθῆτε πὼς εἶναι δυνατός,
καρδιοκτυπᾷ καὶ τρέμει σὰν τὸν λαγὸ κι' αὐτός.
Τρακόσιοι Κιρζαλῆδες τὸν ἔκαμαν νὰ διῆ
πὼς δὲν μπορεῖ μὲ τόπια, ἐμπρὸς τους νὰ ἐβγῆ.

Λοιπὸν γιατί ἀργεῖτε; τί στέκεσθε νεκροί;
Ξυπνήσατε, μὴν εἴσθε ἐνάντιοι κ' ἔχθροί.
Πὼς οἱ προπάτορές μας ὤρμουσαν σὰν θεριά,
γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν πηδοῦσαν στὴ φωτιά,
ἔτzi κ' ἡμεῖς, ἀδελφια, ν' ἀρπάξωμεν γιὰ μιὰ
τᾶρματα, καὶ νὰ βγοῦμεν ἀπ' τὴ πικρὴ σκλαβιά ! 120
Νὰ σφάξωμεν τοὺς λύκους, ποῦ τὸν ζυγὸν βαστοῦν,
καὶ Χριστιανοὺς καὶ Τούρκους σκληρὰ τοὺς τυρανεοῦν·
στεριᾶς καὶ τοῦ πελάγου νὰ λάμψη ὁ Σταυρός,
κ' εἰς τὴν δικαιοσύνην, νὰ σκύψη ὁ ἔχθρός·
ὁ κόσμος νὰ γλυτώσῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν πληγῆ,
κ' ἐλεύθεροι νὰ ζῶμεν, ἀδελφια, εἰς τὴν Γῆ !

- Weest, saam met ons, Maltezers, één sterke legermacht
die de tyrannen neerslaat met grote overmacht.
Hellas roept u ter hulpe, smeekt u, doet een beroep 85
en vraagt u toe te snellen op haar moederlijke roep.
- Wat sta je, Pasvandzóglou, als ware je verstomd:
nestel je op de Balkan, wiek als een arend rond.
Zet géén van al je kaarten op kraai of goudvink in,
verbind je met de raja's als je streeft naar gewin. 90
Silištra en Braïla, Smaïli en Kili,
Bendéri en Chotini, jouw daadkracht willen die!
Stuur daarheen snel je legers, dan sluiten zij zich aan,
want leven onder knechtschap kunnen zij niet langer aan.
Slaap, Georgiër, niet langer, rijs op vol energie; 95
volg na de man uit Bursa en word zijn evenknie.
Gij, Pasja van Aleppo, die ook aan vrijheid denkt,
verdoe uw tijd niet langer nu strijd op 't slagveld wenkt;
ga met uw vele legers ten spoedigste op mars,
wees van de toegangspassen ter hoofdstad voortaan wars. 100
Gij leeuwen van Egypte, stelt snel uw eerste daad
door één Bey te belasten met de taak van 't sultanaat.
De schatting van Egypte bereike nooit de Poort,
opdat de wolf verstikke die jullie ringeloort!
- Treft, als één hart tesamen, één mening en één ziel, 105
de knechtschap in de wortel, tot die tot stof verviel!
En steken we heel Turkije volledig in de brand,
die razen zal van Bosnië tot 't Arabisch schiereiland.
Heft óp de opstandsvaandels hoog in de lucht het kruis
en slaat daarmee de vijand met bliksemkracht tot gruis! 110
Denkt niet: hij is zo machtig: ook hem slaat 't hart op hol,
ook hij vervult, vol angsten, een ware hazenrol!
Driehonderd keursoldaten lieten 'm heel duid'lijk zien,
dat zelfs een rij kanonnen niets uitricht bovendien.
- En dus, waarom gearzeld, wat staat ge nog als dood? 115
Ontwaakt, weest niet terughoudend, niet bang voor een tegenstoot!
Weleer als woeste dieren trok uit ons voorgeslacht,
en sprong, ja zelfs, het vuur in, als de Vrijheid werd verkracht:
laten wij, broeders, nét zo ons wap'nen zij aan zij
om samen ons t' ontworst'len aan de bitt're slavernij! 120
Slachten wij af die wolven, wier juk ons onderdrukt,
wier hand bij Turk èn Christen ruw aan de teugels rukt.
Dat zich ter zee, ten lande het Licht van 't Kruis verspreid',
zodat de onderdrukker buigt voor Gerechtigheid
en eindelijk de wereld verlost wordt van die plaag 125
en wij in vrijheid leven, mijn broeders, sinds vandaag!